

Bijlage VMBO-KB
2009

tijdvak 2

Nederlands CSE KB

Tekstboekje

Tekst 1

Lees eerst de vragen in het boekje Examen VMBO-KB. Zoek daarna de antwoorden op in de hierna volgende tekst. Je hoeft de tekst dus niet eerst door te lezen. Let op: deze tekst bestaat uit vijf bladzijden!

Informatie adverteerders

Combinatie Kampioen/Autokampioen/ Reizen (oplage 3,9 miljoen):

- € 89,75 per regel, incl. 19% BTW, voor particulieren.
- € 75,42 per regel, excl. 19% BTW, voor ondernemers.
- € 88,50 per regel voor een niet-Nederlands factuuradres.

Deze advertenties uitsluitend **schriftelijk of per fax**.

Uitsluitend Autokampioen (oplage 57.000):

- € 11,15 per regel, incl. 19% BTW, voor particulieren.
- € 9,37 per regel, excl. 19% BTW, voor ondernemers.
- € 9,37 per regel voor een niet-Nederlands factuuradres.

Deze advertenties uitsluitend **telefonisch, schriftelijk of per fax**.

Eén regel 43 mm breed (ca. 38 letters en/of leestekens).
Overige info: Tel.: 070-3146807. Fax: 070-3146511 (André van Zaalen) ANWB Media,
Postbus 93557, 2509 AN 's-Gravenhage.

VAKANTIEVERBLIJVEN BINNENLAND

FRIESLAND

App. riant uitz. v.a. € 220 pw m/z zeilboot Langweer www.watersportboertjens.nl 0513-499178

APPELSCHA: 4 en 5 pers. Bung. 058-2130880

AUTH. huis 2-4p. zeedijk-Wad 053-5695189

GROEPSACCOMMODATIE a.h Tjeukemeer bar, cv, open haard.

www.tjeukemeer.com 0514-541718

Heeg, bungalows aan het Heegermeer 1 tel. 0515-442314 of www.pharshoeke.nl

Het Anker vak.h. aan visw. ideaal voor kl.kind. Nat.geb. 0515-232000 www.skuzum.nl/hetanker
RIJS te huur zomerhuisje 4-5 p. dichtbij bossen en IJsselmeer info 0514-571442

T.H. Stacaravans www.deweydeblick.com

Vak.won.: www.vakantie-gaasterland.nl

WWW.STAVOREN-RECREATIE.NL

DRENTHÉ

DALEN, "De Kozakkenhoeve", B&B of groepen tot 20 pers. zv. 0524-552332, www.kozakkenhoeve.nl

DE GOEDKOOPSTE 5 * * * * *

CAMPING VAN NEDERLAND

v.a. € 15 per nacht óók in het hoogseizoen!
WWW.WESTERBERGEN.NL 0528-251224

(Groeps)Vakantiehuisen.
(party)schepen alassy.nl

3-12 pers. bosbungalows en groepsverblijf NORG, www.denenduin.nl tel.0592-613164
Diever: luxe recr. bung. in de bossen gel.
Bung.p. De Oude Willem 0521387488
www.deoudewillem.nl

Groepsaccommodatie in Drenthe?

Kijk op WWW.SGAD.NL

U ziet direct of de accomm. beschikbaar is.

JONCKERS-HOEVE.NL tot 30 p. 0521-551558

RUINEN weekends in 6-14p. bung.
0522-471474

SterGroep: weekend of midw. in accommodaties voor groepen 0900-2025094 (www.stergroep.nl)

Te huur a/h Zuidlaardermeer 6 pers. luxe vakantiehuisen v.v. alle comfort
www.recreatiemeerzicht.nl tel. 0598-351380

Groepen? BOERHAARSHOEVE.NL 0592-501418	Vakantieoord SONNEVANCK te Spier gel. aan het Nat. Park Dwingelerveld. Verh. Bung. Stacar. en heeft kampeerplt. verw. zwembad. tennis en midg.baan, restaurant enz. 0593-562214 of www.vakantiecentrum- sonnevanck.nl
Happyhome.nl vakantiehuizen	

OVERIJSSSEL

VAKANTIE op een groot eeuwenoud landgoed te Deurningen. WWW.VILLAPARK.EUREKA.NL
Super de Luxe 4, 6 en 10 persoons ANWB 5** vakantievilla's.**

Voorzien van o.a. vloerverwarming, ruime slaapkamers, meerdere badkamers, dubbele whirlpool, sauna, Turks stoombad, solarium, vaatwasser, wasmachine, droger, breedbeeld t.v., d.v.d. speler, enz. Autovrij park met meer dan 600 m² overdekte (verwarmde) kinderspeelattributen + gratis ponyrijden. Ideale wandel- en fietsmogelijkheden met meer dan 1000 km fietsroutes. NIEUW !!! nu ook 5* * * * LUXE AANGEPASTE villa's voor mindervaliden. WWW.VILLAPARK-EUREKA.NL voor gratis folder Tel. 074-2776688

HOEVE SPRINGENDAL bij OOTMARSUM "natuur om op terug te komen"
luxe hoeve-appartementen & comfortcamping. Tel. 0541-291530 www.hoevespringendal.nl

PERSOONLIJKE AANDACHT krijgt u op Natuur- en Landschap-Camping 't Reestdal met mooie toerist.pl. en stacar.verh.,verw. zwembaden. ponyverh., tennisb., kinderboerderij, kinderknutselruimte, snackcorner, midgetg. actief recreatie-prog. met Dicky Das. 0523-656232, www.reestdal.nl Balkbrug

WINTER IN HET OVERIJSSSELSE VECHTDAL

speciale aanbiedingen in januari en februari,
bekijk de site www.hoogeholt.nl of bel voor info: 0524-562200

Camping BEERZEBULTEN

ANWB Beste Camping van Europa 2006 en ADAC Superplatz. Incl. TOP recreatie en voorzieningen!
Nieuw: Spa, Wellness & Fun: Zwembad, fitness, zoutgrot, sauna en beautysalon!

Bung.park DE LINDENBERG Holten/Rijssen t.h.
4-8p. vrijst. bung's. met park.pl. Hele jr. open.
Restverw. zw.bad fietsverh. Spec.aanb. buiten
seizoen. Info: 0548-365365 www.delindenberg.nl

DIEPENHEIM: Hotel 'T HOLT, gel. a/d
6 kastelen route In de HOF van TWENTE
Arr. € 102,50 p.p.h.p. 3d./2n. 0547-351844
www.hoteltholt.nl

GIETHOORN vak.Boerderij 30 p. 0521-362432

GELDERLAND

BUNGALOWS op park MET OVERDEKT ZWEMBAD

restaurant, grand café, zonnebank, tennisbanen, internetcafé, pannenkoekenhuis en nog veel meer vindt u op Bosspark Beekbergen en Recreatielandgoed De Valouwe. Bel voor gratis folder: 055-5051252
www.bosspark-beekbergen.nl

CAMPING HET EIBERNEST / EIBERGEN / ACHTERHOEK

Bungalows / Stacaravans kampeerplaatsen Jaar- en Seizoenplaatsen - Gratis Kleurenfolder
Bij een nieuwe jaarplaats € 225,- korting. Bel 0545-471268 / WWW.EIBERNEST.NL

STRANDVAKANTIE DICHTBIJ HUIS? Kom dan naar 't Eiland van Maurik in de Betuwe!

Kampeer op grote comfortplaatsen dichtbij het water en zie hoe de kinderen vriendjes maken en genieten van de vele attracties. Splinternieuwe jungle-, waterspeeltuin, overdekte speeljungle, paardrijden, kajakken, te gek recreatieteam en Aartje 'Twinkel! Brochure?

Bel 0344-691502 of kijk en zoek on-line uw favoriete kampeerplaats op www.eilandvanmaurik.nl

ZEELAND

ZEELAND HET NIEUWE RP HOLIDAYS MAGAZINE IS UIT!

Nu met meer dan 80 vakantiebestemmingen in Nederland, Duitsland en Denemarken waaronder het volledige aanbod van Roompot Vakanties en Euroase Parcs.
Vraag nu het gratis magazine aan! Bel of kijk op onze site!

0900-8810 (€ 0,20 p/m) WWW.RPHOLIDAYS.NL

"DE ROOMPOT" luxe bungalows met prachtig zeezicht en subtr. zwemparadijs. RIWI RECREATIE, 0113-302264 www.rivi.nl

STRANDHOTEL Cadzand. Ligging op duintop.
Strand ca. 20m. Div. aanbiedingen 0117 392110
www.strandhotel.eu

ZOUTELANDE/Dishoek t.h. 4-6 pers. vak. won.
5 min. lopen v. zee, bos en duin.
Inl: J. Koppejan, tel 0118-562642
niet op zondag www.verhuurbedrijfkoppejan.nl

BUNG. CADZAND nabij KNOKE,
0495-561444

Tot 40% korting in eerste kwartaal 2007!

VakantiePark Aquadelta nodigt u uit voor de meest complete vakantie in Zeeland. 4 seizoenen lang. Ontdek opnieuw: geheel vernieuwd, luxe woningen. Uitgebreide faciliteiten. Schitterende omgeving / Heerlijk uitwaaien en ontspannen: bijv. midw. Vakantiewoning 3p. Camee v.a. € 96,- all-in. excl. tb. in januari: bijv. Vakantiewoning 4p. Jade € 129,- all-in. ex. tb. Voor meer aanbiedingen, inspiratie, de nieuwe brochure en reservering: www.aquadelta.nl/kampioen of T 0111-481940

Bungalows + Hotels aan Noordzee + Veerse Meer www.ruiterplaat.nl 0113-371866

CADZAND-BAD Bung. en app. o.a. zeezicht www.voogdtverhuur.nl of 0117-39151

CADZAND kijk op WWW.DEDRIEGEVELS.NL

LANGWEER sfeerv.vak.won 2-3p. 0513-3499524

CADZAND-BAD 75 luxe bung.(sauna) aan zee www.neptunuscadzand.nl of 0117-391352

Oostkappelle 2-4p comf app 500 mtr van zee www.appartementenduno.nl 0118-593092

NOORD-BRABANT**LEKKER WEG MET DE HELE FAMILIE?**

Vraag dan nu de Grote Vakantiehuizen Special van RP Holidays aan!
Boordevol zeer uiteenlopende accommodaties op toplocaties in Nederland en Duitsland.
Van comfortabel tot zeer luxe! Voor gezelschappen tot 24 personen.

Bel 0900-8810 (€ 0,20 p/m) WWW.RPHOLIDAYS.NL

OOSTAPPEN GROEP: VAKANTIE doet Wonderen

Vraag nu de meest complete vakantiebundel 2007 aan of kijk op onze nieuwe internetsite: www.vakantiebundel.info en boek uw kampeer-, huurcaravan of bungalowvakantie bij een van de 9 onderstaande toprecreatieparken in Nederland en België.
Bel ons vandaag nog! Prinsenmeer 0493-681111 Droomgaard 0416-272794 Hengelboef 0032-89382500
Arnhem 026-4431600 Elfenmeer 0475-531689 Blauwe Meer 0032-11544523
Brugse Heide 040-2018304 De Berckt 077-4777222 Parelstrand 0032-11649349

BUNGALOWPARK Vogelenzang, te huur mooie bungalows midden in de natuur. Veel wandel-, fiets- en excursiemogelijkheden. Incl. Mevr. Broeckx. Lage Mierde 013-5091282 bgg 5092617 www.bungalowparkvogelenzang.nl

Landhuis + boerderij 20 + 50p. nabij bossen en vennen vrij gel. 0412-401672 www.rowaldhoeve.nl
OISTERWIJK 3 comf. vrijst. vak.bung. rustig gel. in bosr. fietsvriendelijke omgeving 06-10805158

11 Vakantieparken in Brabant
WWW.KAMPERENINBRABANT.NL

BIEZENMORTEL luxe groepsacc. wkndarr vr-zo € 85 pp va 12p www.beukenhof.nl 013-5112499, 11 vakantieparken in Brabant WWW.CAMBIANCE.NL

LIMBURG**Bungalowpark-schinopgeul.nl****Bewezen de goedkoopste in 2007**

All-in gebruik van Zwem- en Sportcentrum Polfermolen: zwemmen, fitness, sportsauna, groepslessen, BBBB, spinning Gratis folder 043-4591400 (huisdieren welkom)

*** BUNGALOWPARK SIMPELVELD ***

65 bungalows rustig, centraal en natuurlijk in Limburgs Heuvelland. Veelal vrije aankomst- en vertrekdag. Huisdieren welkom. Gratis brochure Bel 045-5441242 of zie www.bungalowparksimpelveld.nl

Uniek Familiehôtel DE OUDE BROUWERIJ. Uitstekende keuken sfeerv. rest. HP V.a. € 34,- p.p.p.d.

Kijk op www.deoudebrouwerij.nl of gratis brochure: 043-4551636

SCHIN OP GEUL div. stacaravans v.a. € 90,- p/w Korting 50+. 043-4591950 www.acbin.nl

GEZELLIGE CHALETS EN 5* CAMPING**PRACHTIG NIEUW OVERDEKT ZWEMBAD.**

Unieke ligging a/h prachtige Leukermeer temidden van uitgestrekte bossen in de Limburgse Maasduinen. Een uitdagende streek met vele fiets- en wandelroutes, Thermaalbad, kinderattracties, rondvaarten over de Maas. Nationaal Park, Watersportmogelijkheden enz. Vriendelijke prijzen. Uitgebreide voorzieningen, Spetterende recreatie- en kinderprogramma's. Comfortabel Chalet

Meivakantie weekend € 199,- Hemelvaart of Pinksteren € 289,-.

Superaanbieding: chalet 2 weken zomer v.a. € 799,- Kamperen 2 weken zomer v.a. € 325,-

VAKANTIEPARK LEUKERMEER - 0478-502444 - WWW.LEUKERMEER.NL

VALKENBURG lb. www.hoteldebourgondier.nl v.a. € 26 tel 043-6012624

ZUID-LIMBURGS HEUVELLAND, 4* TERRASSEN CAMPING GULPERBERG. KAMPEERPLAATSEN + STACARAVANVERHUUR, KINDERKAMPEERWERELD INFO: 043-4502330 / WWW.GULPERBERG.NL

VAKANTIEVERBLIJVEN BUITENLAND

BELGIË

Ard. TOP vakantie op Authentiek landgoed Kasteelhoeve (2-12p)
ANWB erk. tel.003284444600 www.lalu.be

ARDENNEN & GAUME CAMPINGVAKANTIES: 6 kwaliteitscampings in de Ardennen en Gaumestreek.
T.h.: bungalows, stacaravans, tenten en kampeerplaatsen. Gastvrije Ned. leiding, goede voorzieningen,
recreatieprogramma, buitensporten en veel wandelroutes www.ardenne-gaume.com 0032-84360055

ARDENNEN luxe stacaravan zwembad v.a. € 190,- p.w. (7-9) 043-4591598 www.stacar.nl Fijne vakantie!
La Roche TOP KWALITEIT in HOEVE 2-30p. app. Ned.spr. 0032-84444094 www.laroche.nl

Unieke GROEPSARRANGEMENTEN in de BELG. ARDENNEN! Perfecte combinatie van comfortabel
verblijf, gezellige horeca en spannende buitensportactiviteiten. Informatie: 0546-850184 www.bounce.be

DUITSLAND

FERIEN- UND GOLFRESORT COCHEM

Splinternieuw resort in Cochem / Ediger-Eller te midden van een prachtig aangelegde golfbaan
vlakbij de Moezel met schitterende bungalows en familievilla's.
Kijk voor de laatste aanbiedingen en last minutes op onze site!

Bel 0900-8810 (€ 0,20 p/m) WWW.RPHOLIDAYS.NL

Keuze uit 20 nieuwe vakantieparken bij RPHolidays!

Reserveer nu uw vakantie op één van de SARCON vakantieparken op schitterende locaties
in onder meer Duitsland, Denemarken en Polen. Ook voor uw wintersportvakantie.
Kijk snel op onze site voor meer informatie!

WWW.RPHOLIDAYS.NL

FRANKRIJK

COTE D' AZUR - ST.PAUL studio en app. M. tuin, tel / fax 0033-493323390 www.masdegardettes.com

EUROSPORVAC CAMPINGVAKANTIES

Bungalowtenten, stacaravans, chalets en staanplaatsreservering op 93 topcampings in Europa BEL
VOOR GRATIS BROCHURE: (0513) 657080 of kijk op WWW.EUROSPORVAC.NL (lid SGR)

Van mobilehome tot luxe villa met privé zwembad 040-2124040 VACCON.NL

WWW.KASTEELVERNACHTINGEN.NL

ENGELAND

RUSTZOEKER? www.greenwood.nl Cottages
in Engeland, Schotland, Wales en Ierland.
Ook overtochten. Tel. 010-4422500 (sgr).

VAKANTIEPARKEN, Cottages, Hotels,
Autorondreizen, B&B, Inns, Ferries, Londen,
015-2131194 - www.bestofbritain.nl

HONGARIJE

WWW.BEDANDBREAKFAST-HONGARIJE.COM

IERLAND

Boek nu een **stedentrip naar Dublin** voor € 38,- tel. 0418-512352 of 06-28439296

ITALIË

EUROSPORVAC CAMPINGVAKANTIES

Bungalowtenten, stacaravans en staanplaatsreservering op 93 topcampings in Europa BEL VOOR
GRATIS BROCHURE: (0513) 657060 of kijk op WWW.EUROSPORVAC.NL (lid SGR)

LEDROMEER: sfeervolle vakantiehuizen in prachtige omgeving – 058-2159154 – www.ledro.com
WWW.ITALIANRESIDENCE.NL vakantiehuizen en villa's in Italië Tel 035-5880782

Zomergids Vakantiehuizen Toscane, Umbrië en Trentino 072-5760800 WWW.VILLATOUR.NL

OOSTENRIJK

Luxe gezellige privé chalets gunstig geprijsd in Zillertal WWW.CHALETSPLUS.NL of 0182-546521
Vrijstaand vakantiehuis TIROL (Oetztal) Tel. 030-2290836 www.oetztal-fewo.at

Zomergids Oostenrijk 072-5760600 WWW.AUSTRIATOUR.NL

KARINTHIË vak.won. 2 en 13p. 0162-314076

TIROL. WWW.IJLYSVAKANTIEHUIZEN.NL

KLEINARL Salzburgerl. luxe app. alle comf.
v.a. € 77,50 pp per week
038-4213290/4220207 KLEINWALSERTAL:
t.h. 4p. app. 074-2663222

Wintersp. in gezelschap. Gasth. WWW.AUWIRT.NL

PORTUGAL

Zomergids luxe villa's, appartementen aan de Algarve 072-5760800 WWW.VILLATOURL.NL

SCANDINAVIË

Comfortabele vakantiehuizen in
SCANDINAVIË
gratis brochure via: 013-4677730 / online
boeken op www.novesol.nl (SGR/ANVR)

N-IJSLAND ideale vak. won. 06-24281060

Noorwegen www.amundsenhotel.com Ned.eig

WWW.VAKANTIEHUIS-ZWEDEN.COM

SPANJE

EUROSPORVAC CAMPINGVAKANTIES

Bungalowtenten, stacaravans en staanplaatsreservering op 93 topcampings in Europa BEL VOOR
GRATIS BROCHURE: (0513) 657080 of kijk op WWW.EUROSPORVAC.NL (lid SGR)

*Naar een advertentie in De Autokampioen,
april 2007*

Wat kunnen we leren van de winterslaap?

(1) De egel is een dier dat een echte winterslaap houdt. In de herfst weet de egel dat er barre tijden gaan aanbreken, want in de winter zal hij geen voedsel meer kunnen vinden. Er zit voor de egel niks anders op dan wegkruipen in een hol en afwachten tot de lente aanbreekt. Dus gaat hij op zoek naar een geschikte schuilplaats. Hij maakt met behulp van mos en ander isolerend materiaal een stevig nest met een dikke wand. Daar kan vrijwel niets doorheen dringen. Twee dagen voordat hij aan zijn winterslaap begint, eet de egel niets meer. Hij leegt zijn darmen grondig en kruipt onder de wol.

(2) Eenmaal in slaap daalt zijn lichaamstemperatuur aan de oppervlakte tot 5 à 6 graden Celsius. Rond zijn hart blijft het echter 33 graden. Zijn hartslag gaat terug van 180 naar 9 slagen per minuut. Zijn ademhalingsfrequentie zakt van 45 naar 4 keer per minuut. Zijn afweersysteem stuurt extra witte bloedlichaampjes naar zijn darmen, om eventuele infecties in de kiem te smoren. Omdat zijn bloed veel langzamer wordt rondgepompt, maakt zijn lichaam extra heparine aan, een stof die de bloedstolling tegengaat. Bij wijze van voeding spreekt het lichaam de vetreserves aan. Na een paar maanden winterslaap wordt de egel fris en vrolijk, maar een heel stuk lichter wakker.

(3) De manier waarop de egel zichzelf gedurende de winterslaap in leven houdt, is een onderwerp dat steeds meer medisch-wetenschappelijke onderzoekers fascineert. Vooral boeiend is voor hen hoe het lichaam een aantal maatregelen neemt, dat het in staat stelt extreme omstandigheden te overleven.

(4) In de medische wetenschap spitsen vele onderzoeken zich toe op het goed

houden van donororganen. Een van de problemen bij orgaantransplantatie is namelijk, dat organen die geen vers bloed meer krijgen, al snel onbruikbaar worden. Er zitten tussen het losmaken van een orgaan uit een donorlichaam en het overbrengen naar een ander lichaam vaak enkele uren. Dus is het interessant om te weten hoe de organen van de egel zichzelf tijdens de winterslaap goed houden. Die krijgen immers ook heel weinig vers bloed toegevoerd.

(5) Er wordt al geëxperimenteerd met stoffen uit de organen van egels en andere winterslapende dieren. Die stoffen lijken van invloed te zijn op het proces van orgaanbehoud. In een Amerikaans experiment kon de donorlong van een hond veel langer goed worden gehouden met behulp van zo'n stof dan met de traditionele conserveringsmethoden.

(6) Ander onderzoek spitst zich toe op de behandeling van een beroerte. Als een hersenvat door een bloedprop geblokkeerd raakt, dan beginnen in de hersenen cellen af te sterven vanwege een gebrekkige bloedtoevoer.

(7) Waarom kunnen de hersencellen van egels dan wel met zo weinig bloed overleven? Er moet een stof zijn die de activiteit van die cellen op zo'n laag pitje zet, dat ze met minder bloed toekunnen. Als die stof wordt gevonden, dan is het misschien mogelijk om een medicijn te maken dat onmiddellijk kan worden toegediend bij mensen met een beroerte, zodat de hersenschade beperkt blijft.

(8) Ook hevig bloedende patiënten zouden baat kunnen hebben bij onderzoek naar de manier waarop de lichaamscellen van de winterslapende egels overleven zonder een normale bloedtoevoer. Want als in onderzoek dat geheim wordt ontdekt, dan is het denkbaar dat hevig

90 bloedende patiënten voortaan niet meer
afhankelijk zijn van bloedtransfusies. Zij
krijgen dan een medicijn toegediend dat
alle cellen in staat stelt een tijdlang met
weinig bloed te overleven.

95 **(9)** Verder kan onderzoek naar winter-
slaap leiden tot een oplossing voor bot-
ontkalking. Botten die niet worden ge-
bruikt, ontkalken langzaam maar zeker.
Dat is ook het geval bij dieren. Toch
worden dieren die winterslaap houden,
100 aan het einde van een lange periode van
totale inactiviteit met sterke botten wak-
ker. Hoe werkt dat? Het antwoord op die
vraag zou kunnen leiden tot medicijnen
tegen botontkalking bij de mens.

105 **(10)** Tot slot is er natuurlijk het probleem
van menselijk overgewicht. Dat pro-
bleem zou kunnen worden opgelost als

110 iemand ontdekt welke stof in het lichaam
van egels in winterslaap ervoor zorgt dat
de opgeslagen vetreserves geleidelijk
worden aangesproken. Het zou een
mooie oplossing zijn: net als een egel
vijf maanden slapen en wakker worden
in de lente met eenderde minder
115 lichaamsgewicht.

(11) Uit de bovengenoemde lichamelijke
kenmerken van de winterslaap is mis-
schien lering te trekken voor de mens,
zo redeneren deze wetenschappers.

120 Want als dezelfde beschermingsmecha-
nismen bij een mens kunnen worden op-
geroepen, dan maakt die misschien een
betere kans om zware lichamelijke pro-
blemen te overwinnen. Daarom wordt er
125 de laatste tijd meer geïnvesteerd in on-
derzoek naar het fenomeen winterslaap.

*Naar een artikel van José van der Sman,
Elsevier, 29 oktober 2005*

Zware storm. Hoge waterstanden. Alle zandbanken worden overstroomd door water. Bijna 200 zeehonden spoelen aan. Merendeels pups. We hebben dringend extra personeel, extra vis, extra medicijnen en extra faciliteiten nodig. Ruim € 100.000,-. Help ons.

**Giro 8020 t.n.v.
Zeehondencrèche
Lenie 't Hart.**

*Naar een advertentie in Metro,
15 mei 2007*

Een goed begin

- (1) Als het om de eerste indruk gaat, zijn de meeste mensen genadeloos. Binnen een minuut of tien na de kennismaking hebben ze zich, bewust of onbewust, een mening gevormd over de ander, waar ze nauwelijks meer van af te brengen zijn. Ze gebruiken de weinige informatie waarover ze op dat moment beschikken, om een compleet beeld van die ander op te bouwen. Dat beeld beïnvloedt vervolgens de manier waarop ze alle verdere informatie over deze persoon verwerken. Het beeld kan volkomen misplaatst zijn, maar toch blijft het heel moeilijk, om niet te zeggen onmogelijk, het te corrigeren.
- (2) De Amerikaanse psychologen Valerie White en Ann Demarais van het bedrijf First Impressions in New York gebruiken hun wetenschappelijke kennis om mensen te leren hoe ze een goede eerste indruk moeten maken. Volgens White en Demarais zijn er nogal wat zaken bepalend voor een goede eerste indruk, maar het belangrijkste is om wat zij noemen ‘toegankelijk’ te zijn. Want mensen die ontoegankelijk zijn, bijvoorbeeld omdat ze nors of hooghartig kijken, zich afzonderen, mompelen of nauwelijks terugpraten, worden in het algemeen door hun medemensen als hooghartig of bedreigend ervaren en worden daarom zoveel mogelijk gemedend.
- (3) Om een toegankelijke indruk te maken, is in elk geval een schoon en verzorgd uiterlijk nodig dat niet afstoot, maar aantrekt. Bovendien moet de lichaamstaal open en positief zijn. Dus rechtop staan of zitten met het gezicht naar iemand toegewend, glimlachen, oogcontact maken, knikken. Als de gelegenheid om een handdruk vraagt, geef dan een stevige. Dit geldt voor zowel mannen als vrouwen. Slappe handjes worden altijd negatief uitgelegd. Het is ook heel goed om van meet af aan actief te zijn. Zelf op iemand afstappen, de hand uitsteken, je naam noemen, een gespreksonderwerp introduceren. Wie zich op deze manier presenteert, heeft al een vliegende start.
- (4) Begin na de kennismaking bij voorkeur met een gesprek over een onderwerp in het hier en nu: de ruimte, de muziek, de kunst aan de muur, de overige mensen, de gastheer of -vrouw, de reden van samenkomst. Doe dit op een positieve, open manier. Loop dus niet meteen iets af te kraken, want dat wekt een negatieve indruk. Probeer aan de eerste opmerking een belangstellende vraag over de ander te koppelen. Voorbeeld: “Deze muziek vind ik leuk. Houdt u ook van popmuziek of hoort u liever iets anders?” Zo’n ongevaarlijke openingsvraag doet het altijd uitstekend, omdat het wezenlijk is voor een goede eerste indruk om belangstelling voor de ander te tonen. Dat vleit namelijk en geeft bovendien een veilig gevoel. Die interesse moet wel echt zijn, want anders kan het volkomen misgaan. Oprechte belangstelling blijkt uit open vragen die de ander ruimte bieden om iets over zichzelf te vertellen, uit goed luisteren en uit reacties met aanmoedigende opmerkingen en aanvullende vragen.
- (5) Als het begin van de conversatie goed verloopt, dan moet er in de loop van de eerste ontmoeting een zekere wederkerigheid ontstaan. Dat wil zeggen dat ieder om de beurt ongeveer evenveel spreektijd krijgt en evenveel gelegenheid om iets over zichzelf te vertellen. Uit onderzoek blijkt, dat gesprekspartners onbewust de spreektijd turven en een slechte indruk krijgen als de ander veel meer aan het woord is. Om het gesprek op gang te houden, is het goed om snel

naar gemeenschappelijke onderwerpen,
90 ervaringen, meningen en gevoelens te
zoeken, want dat praat over en weer het
makkelijkst. Wees in het gesprek gul en
openhartig met het verstrekken van
eigen informatie en aarzel ook niet om
95 andermans meningen en gevoelens te
vragen, want dat wekt vertrouwen. Maak
het natuurlijk niet te bont, want te veel
openhartigheid of intimiteit kan weer als
opdringerig en dus onveilig worden erva-
100 ren. Pas ook op voor de toon: ga niet
klagen, zeuren, drammen of je gelijk pro-
beren te halen. Ga niet een mening op-
dringen of een discussie forceren. Dat
jaagt de ander alleen maar weg.
105 **(6)** Een goede eerste indruk wekken kan
dus worden beschouwd als een belang-
rijke sociale vaardigheid. Het vergroot de

kansen op het vinden van leuk werk, een
goede partner, vrienden. Het maakt het
110 ook makkelijker om problemen op te los-
sen of iets van iemand gedaan te krijgen.
Niet voor niets is er veel psychologisch
onderzoek gedaan naar de diverse
elementen die de kwaliteit van de eerste
115 indruk bepalen, variërend van uiterlijk en
lichaamstaal tot het kunnen voeren van
een gesprek. De eerste indruk bepaalt
voor een groot deel het blijvende
(voor)oordeel over hoe iemand in elkaar
120 zit en in het leven staat. Als die eerste
indruk slecht is, komt er meestal geen
tweede kans. Omgekeerd krijgen
degenen die een open, positieve,
dynamische en belangstellende eerste
125 indruk maken, met betrekkelijk weinig
moeite een heleboel krediet.

*Naar een artikel van José van der Sman,
Elsevier, 27 januari 2007*

Op schoolkamp gaan er géén mobieltjes mee

(1) Voor sommige ouders is het even schrikken als hun kind op schoolkamp gaat en het mobieltje thuis moet blijven. En de kinderen stappen met een 'kaal' gevoel de bus in, zo gewend zijn ze aan de voortdurende aanwezigheid. Toch zien steeds meer scholen er streng op toe dat de mobieltjes thuis blijven als de klas op kamp gaat. Er zijn zelfs scholen die de leerlingen fouilleren voor vertrek.

(2) "Het mobieltje lijkt wel een verlengde navelstreng", aldus Carola Siebeling van basisschool de G.Th. Rietveldschool in Badhoevedorp. "Het is juist heel goed voor kinderen om een paar dagen onder elkaar te zijn. Het vervelende is dat kinderen snel naar huis bellen als er iets is en voor je het weet staan de ouders op de stoep." Directeur Wim Wagenaar van dezelfde school werd het gebel naar huis tijdens het driedaags schoolreisje ook helemaal zat: "Dan kwam ik op school ouders tegen van wie een kind op kamp was en kreeg te horen dat het eten gisteravond niet zo lekker was. Een schoolkamp is een speciaal gebeuren, waarbij je als groep onder elkaar bent en dat moet zo blijven."

(3) Carola Siebeling heeft zelf een dochter in groep acht op de school, maar vindt het overdreven dat de leerlingen bellen. "Het is ook een kwestie van opvoeden. Als kinderen tegenwoordig een leuke band hebben, pakken ze hun mobieltje en vader of moeder komt onmiddellijk aangereden. Vroeger liep je met de fiets naar huis en daar was echt niets mis mee." De Rietveldschool heeft onder druk van dit alles toch maar voor een tussenoplossing gekozen. De mobieltjes gaan in

een doos en rond etenstijd komen ze er even uit en mag er gebeld worden.

(4) "Juist kinderen met heimwee moeten geen mobieltje meenemen", vindt Rinie Hendriks van het Utrecht-Zuidcollege voor vmbo. "Dan is het effect weg." 'Zijn' tweede klassen gaan ieder jaar een week op kamp en slapen in tenten. Hendriks: "Voor sommige kinderen is het de eerste keer dat ze een paar dagen van huis zijn. Juist bij heimwee is het in het belang van het kind als het niet onmiddellijk naar huis kan bellen. Het kind moet leren dat je ook naar de begeleiding kunt stappen of naar een klasgenoot. Het is belangrijk dat de kinderen leren problemen eerst zelf op te lossen. Die kampen zijn bedoeld als een groepsgebeuren en het werkt verstorend als ze ieder ogenblik met anderen aan de telefoon hangen. En als ze het ding bij zich hebben, gaan ze bellen ook."

(5) Ook op het winterkamp in Drenthe van de derdeklassers van het Stedelijk Gymnasium in Leiden blijven de mobieltjes thuis. Het zijn overlevingskampen met een speciale gedachte, aldus coördinator Nicoline van Nieuwkerk:

“De opvoedkundige achtergrond is dat ze het moeten doen met wat de school
75 aanbiedt. Ze gaan terug naar basis-
vaardigheden. Daar horen geen mo-
bieltjes bij.” De kampen worden in fe-
bruari gehouden waarbij de leerlingen
80 in tenten slapen en lange stukken lo-
pen met kompas. Bij problemen wil de
school dat ze zelf daar iets op verzin-
nen en niet naar huis gaan bellen.
(6) Wordt er gesmokkeld door de Leid-
se scholieren? Van Nieuwkerk: “Het
85 begin van het kamp is een heel ritueel
waarbij bagage wordt nagekeken op
eten en mobieltjes. En de leerlingen
worden ook gefouilleerd. Kinderen
worden wel heel inventief. Er is wel
90 eens een stuk witte chocolade in de
vorm van een stuk zeep meegegaan.
Dat vatten we natuurlijk sportief op.
Ouders die een dag van tevoren iets
verstoppen langs de route, vinden
95 we niet sportief. De straf is altijd:
afpakken.”
(7) Een paar jaar geleden gingen de
mobieltjes van de leerlingen van het
St. Ignatiusgymnasium in Amsterdam
100 nog mee op werkweek naar het wad-
deneiland Schiermonnikoog. Biologie-
leraar Kees Bogert: “Er kwamen lera-
ren terug die zeiden dat ze nooit meer
mee wilden. Die hadden geen nacht-
105 rust gehad. De leerlingen gingen el-

kaar bellen vanaf de slaapzalen. Dach-
ten we net dat het ergens rustig was,
liepen ze over naar een andere zaal.
Je bent de grip kwijt. We werken in
110 groepen en het is dan heel verleidelijk
om naar anderen te gaan bellen en
sms'en, maar dat is storend voor de
groep. Het is een sociaal gebeuren en
als ze de hele tijd bellen, zijn ze niet
115 bezig met wat ze moeten doen. We
houden ieder jaar een nachtelijke
speurtocht. Twee jaar geleden gingen
kinderen voor de grap naar huis bellen
om te zeggen dat ze helemaal ver-
120 dwaald waren. Ongeruste ouders bel-
den toen de beheerder van de kam-
peerboerderij midden in de nacht wak-
ker. Gelukkig nam die het sportief op.
Of ze bellen elkaar tijdens de speur-
125 tocht. Mobieltjes halen het avontuur er-
uit.”
(8) De straf op het St. Ignatius is
volgens de docenten zelf streng. Wie
toch een mobieltje bij zich heeft, wordt
130 op de boot naar huis gezet. In de bus
op de heenweg is er wel een laatste
kans om het ding in te leveren. Dat
leverde dit jaar toch nog een zak vol
op. En na afloop? “Niemand had het
135 gevoel dat ze het mobieltje hadden
gemist. De kinderen vonden het 'ook
wel rustig'.”

*Naar een artikel van Monique de Heer,
Trouw, 3 juni 2006*

*De teksten die voor dit examen gebruikt zijn, zijn bewerkt om ze geschikt te
maken voor het examen. Dit is gebeurd met respect voor de opvattingen van de
auteurs. Wie kennis wil nemen van de oorspronkelijke teksten, raadplege de
vermelde bronnen.*

De Cevo is verantwoordelijk voor vorm en inhoud van dit examen.